0.0.1 nibbedhikasuttaṃ

0. sāvatthinidānaṃ

1. nibbedhikapariyāyaṃ vo bhikkhave dhammariyāyaṃ desissāmi. taṃ suṇātha, sādhukaṃ manasi karotha. bhāsissāmiti. evambhanteti kho te bhikkhū bhagavato paccassosuṃ bhagavā etadavoca:

2. katamo ca so bhikkhave nibbedhikapariyāyo dhammapariyāyo

3. kāmā bhikkhave veditabbā, kāmānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kāmānaṃ vemattatā veditabbā, kāmānaṃ vipāko veditabbo, kāmanirodho veditabbo, kāmanirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

4. vedanā bhikkhave veditabbā, vedanānaṃ nidānasambhavo veditabbo, vedanānaṃ vemattatā veditabbā, vedanānaṃ vipāko veditabbo, vedanānirodho veditabbo, vedanānirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

5. saññā bhikkhave veditabbā, saññānaṃ nidānasambhavo veditabbo, saññānaṃ vemattatā veditabbā, saññānaṃ vipāko veditabbo, saññānirodho veditabbo, saññānirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

6. āsavā bhikkhave veditabbā, āsavānaṃ nidānasambhavo veditabbo, āsavānaṃ vemattatā veditabbā, āsa-

vānaṃ vipāko veditabbo, āsavanirodho veditabbo, āsavanirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

7. kammaṃ bhikkhave veditabbā, kammānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kammānaṃ vemattatā veditabbā, kammānaṃ vipāko veditabbo, kammanirodho veditabbo, kammanirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

8. dukkhaṃ bhikkhave veditabbā, dukkhassa nidānasambhavo veditabbo, dukkhassa vemattatā veditabbā, dukkhassa vipāko veditabbo, dukkhanirodho veditabbo, dukkhanirodhagāminīpaṭipadā veditabbā.

9. kāmā bhikkhave veditabbā, kāmānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kāmānaṃ vemattatā veditabbā, kāmānaṃ vipāko veditabbo, kāmanirodho veditabbo, kāmanirodhagāminī paṭipadā veditabbāti iti kho panetaṃ vuttaṃ. kiñcetaṃ paṭicca vuttanti.

10. pañcime bhikkhave kāmaguṇā: cakkhuviṭṭeyyā rūpā iṭṭhā kantāmanāpā piyarūpā kāmūpasaṃhitā rajaniyā. sotaviṭṭeyyā saddāiṭṭhā kantāmanāpā piya saddā kāmupasaṃhitā rajanīyā. ghānaviṭṭeyyā gandhā iṭṭhā kantāmanāpā piya kandhā kāmūpasaṃhitā rajaniyā. jivhāviṭṭeyyā rasā iṭṭhā kantā manāpā piyarasā kāmupasaṃhitā rajaniyā. kāyaviṭṭeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantāmanāpā piyarūpā kāmupasaṃhitā rajaniyā. apica kho bhikkhave nete kāmā, kāmaguṇā nāmete ariyassa vinaye vuccanti.

saṅkapparāgo purisassa kāmo,
nete kāmā yāni citrāni loke;
saṅkapparāgo purisassa kāmo,
tiṭṭhanti citrāni tatheva loke,
athettha dhīrā vinayanti chandanti.

11. katamo ca bhikkhave kāmānaṃ nidānasambhavo: phasso bhikkhave kāmānaṃ nidāna sambhavo.

12. katamā ca bhikkhave kāmānaṃ vemattatā: aññho bhikkhave kāmo rūpesu, aññho kāmo saddesu, aññho kāmo gandhesu, aññho kāmo rasesu, aññho kāmo phoṭṭhabbesu. ayaṃ vuccati bhikkhave kāmānaṃ vemattatā.

13. katamo ca bhikkhave kāmānaṃ vipāko: yaṃ kho bhikkhave kāmayamāno tajjaṃ tajjaṃ attabhāvaṃ abhinibbatteti puññabhāgiyaṃ vā apuññabhāgiyaṃ vā, ayaṃ vuccati bhikkhave kāmānaṃ vipāko.

14. katamo ca bhikkhave kāmanirodho: phassanirodho bhikkhave kāmanirodho.

15. ayameva ariyo āṭṭhaṅgiko maggo kāmanirodhagāminī paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi.

16. yato ca kho bhikkhave ariyasāvako evaṃ kāme pajānāti, evaṃ kāmānaṃ nidāna sambhavaṃ pajānāti, evaṃ kāmānaṃ vemattataṃ pajānāti, evaṃ kāmānaṃ vipāka pajānāti, evaṃ kāmānaṃ nirodhaṃ[1] pājānāti, evaṃ kāmānaṃ nirodhagāminiṃ[2] paṭipada pajānāti, so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti kāmanirodhaṃ.

17. kamā bhikkhave vedittabbā, kāmānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kāmānaṃ vemattatā veditabbā, kāmānaṃ vipāko veditabbo, kāma nirodho veditabbo, kāmanirodhagāminī paṭipadā veditabbāti iti yattaṃ vuttaṃ idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

18. vedanā bhikkhave veditabbā, vedanānaṃ nidānasambhavo veditabbo, vedanānaṃ vemattatā veditabbā, vedanānaṃ vipāko viditebbo, vedanānirodho veditabbo, vedanānirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ.

19. tisso imā bhikkhave vedanā, sukhā vedanā dukkhā vedanā adukkhamasukhā vedanā,

20. katamo ca bhikkhave vedanānaṃ nidānasambhavo: phasso bhikkhave vedanānaṃ nidānasambhavo.

---

[1] nāma nirodhaṃ - machasaṃ

[2] kāma nirodha gāminīṃ - machasaṃ; kāmānaṃ nirodhagāmiṇi - sīmu.

21. katamā ca bhikkhave vedanānaṃ vemattatā: atthi bhikkhave sāmisā sukhā vedanā, atthi nirāmisā sukhā vedanā, atthi sāmisā dukkhā vedanā atthi nirāmisā dukkhā vedanā, atthi sāmisā adukkhamasukhā vedanā, atthi nirāmisā adukkhamasukhā vedanā, ayaṃ vuccati bhikkhave vedanānaṃ vemattatā.

22. katamo ca bhikkhave vedanānaṃ vipāko: yaṃ bhikkhave vediyamāno tajjaṃ tajjaṃ attabhāvaṃ abhinibbatteti puññabhāgiyaṃ vā apuññabhāgiyaṃ vā, ayaṃ vuccati bhikkhave vedanānaṃ vipāko.

23. katamo ca bhikkhave vedanānirodho. phassanirodho bhikkhave vedanānirodho.

24. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo vedanā nirodhagāminī paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi

25. yato ca kho bhikkhave ariyasāvako evaṃ vedanaṃ pajānāti, evaṃ vedanā nidānasambhavaṃ pajānāti, evaṃ vedanānaṃ vemattataṃ pajānātiṃ, evaṃ vedanānaṃ vipākaṃ pajānāti, evaṃ vedanānaṃ nirodhaṃ[3] pājānāti, evaṃ vedanānirodhagāminiṃ paṭipadaṃ pajānāti, so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti vedanānirodhaṃ.

[3]vedanānirodhaṃ - machasaṃ

26. vedanā bhikkhave veditabbā vedanānaṃ nidānasambhavo veditabbo, vedanānaṃ vemattatā veditabbā, vedanānaṃ vipāko veditabbo vedanānirodho veditabbo, vedanānirodhagāminī paṭipadā veditabbāti iti yantaṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicci vuttaṃ.

27. saññā bhikkhave veditabbāsaññānaṃ nidānasambhavo veditabbo, saññānaṃ vemattatā veditabbā, saññānaṃ vipāko veditabbo, saññānirodho veditabbo, saññānirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ:

28. chayimā bhikkhave saññā: rūpasaññā saddasaññā gandhasaññā rasasaññā phoṭṭhabbasaññā dhammāsaññā.

29. katamo ca bhikkhave saññānaṃ nidānasambhavo, phasso bhikkhave saññānaṃ nidānasambhavo.

30. katamā ca bhikkhave saññānaṃ vemattatā: aññā bhikkhave saññā rūpesu, aññā saññā saddesu, aññā saññā gandhesu, aññā saññā rasesu, aññā saññā phoṭṭhabbesu, aññā saññā dhammesu. ayaṃ vuccati bhikkhave saññānaṃ vemattatā.

31. katamo ca bhikkhave saññānaṃ vipāko: vohāra cepakkāhaṃ bhikkhave saññaṃ vadāmi. yathā yathā naṃ sañjānāti, tathā tathā voharati evaṃ saṭṭi ahosinti. ayaṃ vuccati bhikkhave saññānaṃ vipāko.

32. katamo ca bhikkhave saññānirodho: phassanirodho bhikkhave saññānirodho.

33. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saññānirodhagāminī paṭipadā seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi.

34. yato ca ko bhikkhave ariyasāvako evaṃ saññaṃ pajākāti, evaṃ saññānaṃ nidānasambhavaṃ pajānāti, evaṃ saññānaṃ vemattataṃ pajānāti, evaṃ saṭaṭonaṃ vipākaṃ pajānāti, evaṃ saññānīrodhaṃ pajānāti, evaṃ saññānirodhagāminiṃ paṭipadaṃ pajānāti, so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti saññānirodhaṃ.

35. saññā bhikkhave veditabbā, saññānaṃ nidānasambhavo veditabbo, saññānaṃ vemattatā veditabbā, saññānaṃ vipāko veditabbo, saññānirodho veditabbo, saññānirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti. iti yantaṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

36. āsavā bhikkhave veditabbā āsavānaṃ nidānasambhavo veditabbo, āsavānaṃ vemattatā veditabbā, āsavānaṃ vipāko veditabbo, āsavanirodho veditabbo, āsavanirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ:

37. tayo me bhikkhave āsavā: kāmāsavo bhavāsavo avijjāsavo.

38. katamo ca bhikkhave āsavānaṃ nidānasambhavo: avijjā bhikkhave āsavānaṃ nidānasambhavo.

39. katamā ca bhikkhave āsavānaṃ vemattatā: atthi bhikkhave āsavā nirayagāminiyā, atthi bhikkhave āsavā tiracchānayonigāminiyā, atthi bhikkhave[4] āsavā pettivisayagāminiyā, atthi bhikkhave āsavā manussalokagāminiyā, atthi bhikkhave āsavā devalokagāminiyā, ayaṃ vuccati bhikkhave āsavānaṃ vemattatā.

40. katamo ca bhikkhave āsavānaṃ vipāko: yaṃ kho bhikkhave avijjāgato tajjaṃ tajjaṃ attabhāvaṃ abhinibbatteti puññabhāgiyaṃ vā apuññabhāgiyaṃ vā, ayaṃ vuccati bhikkhave āsavānaṃ vipāko.

41. katamo ca bhikkhave āsavanirodho. avijjānirodho bhikkhave āsavanirodho.

42. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo āsavanirodhagāmini paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi

[4]bhikkhave marammapotthake natthi

43. yato ca kho bhikkhave ariyasāvako evaṃ āsave pajānāti, evaṃ āsavanidānasambhavaṃ[5] pajānāti, evaṃ āsavānaṃ vemattataṃ pajānāti, evaṃ āsavānaṃ vipākaṃ pajānāti, evaṃ āsavanirodhaṃ pajānāti, evaṃ āsavanirodhagāminiṃ[6] paṭipadaṃ pajānāti, so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti āsavanirodhaṃ.

44. āsavā bhikkhave veditabbā āsavānaṃ nidānasambhavo veditabbo, āsavānaṃ vemattatā veditabbā, āsavānaṃ vipāko veditabbo āsavanirodho veditabbo, āsavanirodhagāminī paṭipadā veditabbāti iti yantaṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

45. kammaṃ bhikkhave veditabbaṃ kammānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kammānaṃ vemattatā veditabbā, kammānaṃ vipāko veditabbo, kammanirodho veditabbo, kammanirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ:

46. cetanāhaṃ bhikkhave kammaṃ vadāmi, cetayitvā kammaṃ karoti kāyena vācāya manasā,

47. katamo ca bhikkhave kammānaṃ nidānasambhavo: phasso bhikkhave kammānaṃ nidānambhavo.

---

[5] āsavānaṃ nidānasambhavaṃ - machasaṃ
[6] āsavānaṃ nirodhagāminiṃ - machasaṃ

48. katamā ca bhikkhave kammānaṃ vemattatā: atthi bhikkhave kammaṃ nirayavedanīyaṃ, atthi kammaṃ tiracchānayonivedanīyā, atthi kammaṃ pettivisayavedanīyaṃ, atthi kammaṃ manussalokavedanīyaṃ, atthi kammaṃ devalokavedanīyaṃ. ayaṃ vuccati bhikkhave kammānaṃ vemattatā.

49. katamo ca bhikkhave kammānaṃ vipāko: tividhāhaṃ bhikkhave kammānaṃ vipākaṃ vadāmi: diṭṭhevā dhamme, upajje vā, apare vā pariyāye. ayaṃ vuccati bhikkhave kammānaṃ vipāko.

50. katamo ca bhikkhave kammanirodho: phassanirodho bhikkhave kammanirodho.

51. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo kammanirodhagāmini paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi.

52. yato ca kho bhikkhave ariyasāvako evaṃ kammaṃ pajānāti, evaṃ kammāna nidānasambhavaṃ pajānāti, evaṃ kammānaṃ vemattataṃ pajānāti, evaṃ kammānaṃ vipākaṃ pajānāti, evaṃ kammanirodhaṃ pajānāti, evaṃ kammanirodhagāmini paṭipadaṃ pajānāti. so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti kammanirodhaṃ.

53. kammaṃ bhikkhave veditabbaṃ kammānaṃ nidānasambhavo veditabbo, kammānaṃ vemattatā veditabbā, kammānaṃ vipāko veditabbo, kammanirodho veditabbo, kammanirodhagāminī paṭipadā veditabbā'ti iti yantaṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

54. dukkhaṃ bhikkhave veditabbaṃ, dukkhassa nidānasambhavo veditabbo, dukkhassa vemattatā veditabbā, dukkhassa vipāko veditabbo, dukkhassa nirodho[7] veditabbo, dukkhassa nirodhagāminī[8] paṭipadā veditabbā'ti iti kho panetaṃ vuttaṃ, kiñcetaṃ paṭicca vuttaṃ

55. jātipi dukkhā jarāpi dukkhā vyādhipi dukkho maraṇampi dukkhaṃ soka paridevadukkhadomanassupayāsāpi dukkhā yampicchaṃ na labhati tampi dukkhaṃ, saṅkhittena pañcupādānakkhandhā dukkhā.

56. katamo ca bhikkhave dukkhassa nidānasambhavo: taṇhā bhikkhave dukkhassa nidānasambhavo:

57. katamā ca bhikkhave dukkhassa vemattatā: atthi bhikkhave dukkhaṃ adhimattaṃ, atthi parittaṃ, atthi dandhavirāgī[9] atthi khippavirāgī. ayaṃ vuccati bhikkhave dukkhassa vemattatā.

---

[7] dukkhanirodho - machasaṃ.
[8] dukkhanirodhagāmini - machasaṃ.
[9] dandhavirāgaṃ - katthaci.

58. katamo ca bhikkhave dukkhassa vipāko: idha bhikkhave ekacco yena dukkhena ahibhūto pariyādinnacitto socati, kilamati, paridecati, urattāḷiṃ kandati, sammohaṃāpajjati. yena vā pana dukkhena abhibhūto pariyādinna citto bahiddhā pariyeṭṭhiṃ ājjati ko ekapadaṃ dipadaṃ pajānāti imassa dukkhassa nirodhāyā'ti. sammohavepakkaṃ vāhaṃ bhikve dukkhaṃ vadāmi pariyeṭṭhivepakkaṃ vā.

59. katamo ca bhikkhave dukkhanirodho: taṇhānirodho bhikkhave dukkhanirodho.

60. ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo dukkhanirodhagāminī paṭipadā. seyyathīdaṃ: sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi.

61. yato ca kho bhikkhave ariyasāvako evaṃ dukkhaṃ pajānāti, evaṃ dukkhassa nidāna sambhavaṃ pajānāti, evaṃ dukkhassa vemattataṃ pajānāti, evaṃ dukkhassa vipākaṃ pajānāti, evaṃ dukkhanirodhaṃ pajānāti, evaṃ dukkhanirodhagāminiṃ paṭipadaṃ pajānāti, so imaṃ nibbedhikaṃ brahmacariyaṃ pajānāti dukkhanirodhaṃ.

62. dukkhaṃ bhikkhave veditabbaṃ, dukkhassa nidānasambhavo veditabbo, dukkhassa vemattatā veditabbā, dukkhassa vipāko veditabbo, dukkhanirodho

veditabbo, dukkhanirodhagāminī paṭipadā veditabbāti iti yantaṃ vuttaṃ, idametaṃ paṭicca vuttaṃ.

63. ayaṃ so kho bhikkhave nibbedhikapariyāyo dhammapariyāyoti.